

Tadeusz Makiewicz, Ewa Krakowska

Janikowo, pow. Inowrocław. Stanowisko 11

Informator Archeologiczny : badania 4, 118-119

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JANIKOWO, pow. Inowrocław
Stanowisko 11

Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska PP PKZ Oddział w Poznaniu

Badania prowadzili mgr Tadeusz Makiewicz (autor sprawozdania) i Ewa Krakowska. Finansował WKZ w Bydgoszczy. Pierwszy sezon badań. Osada otwarta kultury przeworskiej z I w. p. n. e. — III w n. e. Ślady osadnictwa neolitycznego (kultura amfor kulistych (?)) i wczesnośredniowiecznego.

Badania ratownicze związane z planem piętrzenia wód Jeziora Pakoskiego prowadzono na stanowisku leżącym na wschodnim brzegu, u nasady obszernego półwyspowatego wyniesienia wcinającego się w nadbrzeżne łąki. Zajmuje teren około 2 ha z czego około 0,5 ha jest zagrożone. Badania prowadzono systemem wachlarzowato rozrzuconych wykopów badawczych, mając za cel rozpoznanie całości zagrożonego fragmentu stanowiska. Powierzchnia wykopów 320 m².

Wykop sondażowy o wymiarach 2 x 40 m, prostopadły do brzegu jeziora, ujawnił warstwę kulturową o grubości dochodzącej do 1 m, na złożu wtórnym, jedynie w górnej części wzgórza częściowo na złożu pierwotnym. Na samym szczycie wzgórza warstwy kulturowej nie było i obiekty pradziejowe występowały bezpośrednio pod warstwą próchnicy. Odkryto tam pozostałości domostwa półziemiankowego, kształtu prostokątnego wymiarach 3,3 x 2,8 m z zagłębieniem kwadratowym o głębokości 1 m (wymiarzy 2 x 2 m), będącym zapewne pozostałością piwnicy. Na zewnątrz obiektu tuż przy jego granicy, na osi symetrii, stwierdzono dwa dołki, będące zapewne pozostałościami po słupach podtrzymujących kalenicę dachu. W wypełnisku jamy znaleziono około 1200 ułamków ceramiki późnolateńskiej i 500 kości. Ponadto odkryto tam 2 jamy, w tym zapewne jedno domostwo ziemiankowe i kilka dołków. Najciekawsze obiekty odkryto w niżej położonej części stanowiska, w obrębie warstwy kulturowej. Unikatowym obiektem są pozostałości budynku z zachowanym w centrum klepiskiem glinianym z gliny celowo wypalanej. Na klepisku stwierdzono kwadrat (65 x 63 cm) wykopany podwójną linią rytą. Obok znajdował się starannie wygładzony kamień kształtu trapezowatego o długości 25 cm. W odległości około 2 m od granicy klepiska stwierdzono na poziomie calca rząd czterech dołków posłupowych, wiążących się być może z domostwem. Klepisko leżało w obrębie warstwy kulturowej 40 cm nad calcem. Odkryty fragment budynku ma wym. 3,5 x 4,5 m. Eksplorację obiektu przerwano wskutek niemożności kontynuowania prac.

Drugi wyjątkowy obiekt to również resztki domostwa, z klepiskiem glinianym (grubość 5—7 cm), nie wypalonym lecz ubitym. Klepisko leżało w warstwie kulturowej, 60 cm nad calcem. Na skraju klepiska, na poziomie calca odkryto 11 dołków posłupowych, wyznaczających konstruk-

cję obiektu i jego dokładny zarys (klepisko było częściowo zniszczone i rozwleczone). W obydwu domostwach stwierdzono ceramikę w stylu późnolateńskim.

Obok obiektu odkryto grób psa, o charakterze zapewne kultowym, z ułamkiem ceramiki późnolateńskiej. Ponadto odkryto 1 dom z paleniskiem gliniano-kamiennym, 18 jam i kilkadziesiąt dołków. Z zabytków znaleziono 1 kółko ażurowe, o średnicy 5 cm, z 6 otworami centrycznymi zdobione punktami oraz kilka tysięcy ułamków ceramiki. Zastanawiający jest całkowity brak metali, zaobserwowany także na innych stanowiskach kultury przeworskiej w rejonie Jeziora Pakoskiego.

Poza tym w trakcie badań powierzchniowych znaleziono 2 fragmenty ceramiki neolitycznej i grocik krzemienisty laurowaty (kultura amfor kulistych (?)) i kilkanaście ułamków ceramiki wczesnośredniowiecznej. Przewiduje się kontynuację badań w roku 1971 ze skupieniem się na problematyce chronologii i unikatowego typu budownictwa.

JAKTORÓW, pow. Grodzisk Maz.

Zespół Badań nad Polskim Średniowieczem Uniwersytetu Warszawskiego i Politechniki Warszawskiej w Warszawie

Badania prowadził dr Andrzej Kempisty. Finansował WKZ w Warszawie. Drugi sezon badań (ostatni). Kurhan z okresu późnorzymskiego.

Zbadany w latach 1969—1970 kurhan I położony jest w północnej części Jaktorowa na rozległej, płaskiej łące, w odległości kilkuset metrów od rzeki Pisi-Tucznej. Wysokość kurhanu około 80 cm. Średnica podstawy około 21 m. W szczytowej, środkowej części nasypu znajdowało się zagłębienie o średnicy około 6 m. Kurhan ten znajduje się w odległości około 8 m na zachód od drugiego, bardzo podobnego obiektu, różniącego się nieznacznie rozmiarami.

W toku badań stwierdzono, że kurhan zbudowany był głównie z ziemi. W górnej warstwie nasypu znajdował się luźny bruk z kamieni narzutowych. W nasypie odkryto ledwie kilkanaście mało charakterystycznych ułamków ceramiki starożytniej, nie licząc znalezisk nowożytnych.

Równoległe do obecnej podstawy kurhanu, pod jego nasypem, przebiegał kolisty rowek o szerokości około 30 cm i głębokości 30—50 cm, dobrze rysujący się w piasku, tuż pod pierwotną powierzchnią ziemi i pod skrajem nasypu kurhanu. Tworzył on regularny krąg o średnicy około 17 m. Pod środkową częścią nasypu na pierwotnej powierzchni ziemi zbudowany był z większych kamieni narzutowych inny krąg posiadający średnicę około 9 m. W niektórych partiach tego wieńca wystąpiły 2, a nawet 3 warstwy kamieni, w większości jednak tylko 1. Od strony wschodniej